

одна з 11 ключових в Законі України «Про освіту». Підвищення її рівня потребує не лише зміни змісту вищої освіти, але й створення відповідного освітнього середовища закладу вищої освіти, організацію в ньому освітнього процесу і застосування певних освітніх технологій.

УДК 378.016:005.591.6

Р.М. Бугріменко, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

СУТНІСТЬ І ОСОБЛИВОСТІ ІННОВАЦІЙНОГО ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Інноваційність систем в освіті має такі форми існування та прояви. Перш за все, штучна освітня система може бути предметом інноваційної діяльності. Також система може являти собою проект чи модель (відображення) інноваційного освітнього процесу.

Із приводу цього, інноваційні освітні системи – це системи, функціонування яких супроводжується явищем інновації, що є чинником розвитку освітньої системи та рушійною силою. У цих випадках будь-яка система (або характеристика системи) включає інноваційні процеси, інноваційну діяльність та новачії.

Ефективність реалізації інновацій на рівні закладу вищої освіти в основному залежить від великої кількості чинників, перш за все від інноваційного потенціалу цього закладу.

Інноваційний потенціал закладу вищої освіти – це здатність сприймати, створювати та реалізувати нововведення. Це є основою для створення моделі інноваційного розвитку закладу вищої освіти, яка визначає можливості закладу щодо інноваційної діяльності: особистісний та матеріально-фінансовий потенціал закладу вищої освіти.

Особистісний потенціал закладу вищої освіти – це професійні навички керівників, викладачів для здійснення інноваційної педагогічної діяльності та навички контингенту здобувачів вищої освіти.

Матеріально-фінансовий потенціал закладу вищої освіти передбачає наявність у навчальному закладі приміщень для проведення колективних заходів; зручний режим експлуатації цих приміщень; наявність фінансових можливостей забезпечення інновації (гнучкість щодо використання фінансів, оплата додаткової праці викладачів), копіювальної та оргтехніки.

Інноваційний потенціал здобувачів вищої освіти передбачає достатній загальнокультурний рівень, різноманітні інтереси, наявність досвіду творчих справ, колективної діяльності, здатності до саморозвитку та самостійної навчальної діяльності.

Вагомою складовою інноваційного потенціалу є здатність закладу вищої освіти до створення інноваційного середовища: наявність високого освітньо-культурного рівня батьків здобувачів вищої освіти, можливостей залучення науковців-консультантів з інноваційної роботи та співпраці з іншими закладами вищої освіти, підприємствами та установами тощо.

Особливе значення мають також особливості самого закладу вищої освіти як організації. Це стосується в першу чергу рівня комунікації, мети та структури. Оскільки загальна мета виявляє основний напрям розвитку закладу вищої освіти, то інноваційна мета вказує на засоби розвитку системи вищої освіти, її окремої структури.

Із позиції конкретного нововведення інноваційний потенціал закладу вищої освіти – це:

- зацікавленість учасників інноваційної діяльності в позитивному кінцевому результаті;

- компетентність учасників інноваційної діяльності щодо реалізації нововведення, співвідношення цілей закладу вищої освіти з новою педагогічною ідеєю, наявність сторін, відповідальних за процес і результати апробації нововведення (автор, науковий консультант тощо);

- узгодженість інтересів між суб'єктами інноваційної діяльності, з одного боку, та з адміністрацією (викладацьким колективом, батьками) – з іншого.

Вагоме значення мають підтримка та визнання інновації з боку органів державного управління та громадськості. Упровадження інновацій висуває високі вимоги до управлінської діяльності керівника закладу вищої освіти і його особистих якостей:

- усвідомлення керівником необхідності створення умов для впровадження інновацій у діяльність закладу вищої освіти;

- спрямованість діяльності на формування атмосфери конструктивного критичного ставлення викладачів до своєї праці;

- організація колективного пошуку вирішення виникаючих протиріч;

- формування або створення системи, у якій діяльність кожного викладача є підсистемою, направленою на розвиток діяльності закладу вищої освіти;

- висока інноваційна потреба;

- володіння методами управління, рефлексії.

Індивідуальна управлінська концепція, професійне мислення й стиль управлінської діяльності керівника дозволяють оптимізувати управлінські дії за рахунок підвищення діяльнійшої рефлексії викладачів і їхньої інноваційної потреби.

УДК 001.8:378.147:159.942

О.М. Варипаєв, канд. філос. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

А.С. Міносян, канд. іст. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

Л.І. Юрченко, д-р філос. наук, проф. (*ХНУЦЗУ, Харків*)

ВИКОРИСТАННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ ТА ІСТОРІЇ УНІВЕРСИТЕТУ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ХДУХТ

Розробка освітнього середовища повинна містити у собі не тільки теоретичні матеріали, але й практичну частину, яка формує загальні компетентності студентів. Для вдалого поєднання та цілісності цього методологічного принципу кафедрою соціальних, гуманітарних та правових дисциплін ХДУХТ запропоновано включення матеріалу з історії комерційної освіти та розвитку Харкова до змісту навчальних дисциплін ХДУХТ і можливого виокремлення такого цікавого курсу, як «Університетська освіта».

Розвиток і формування комерційної освіти в Харкові не можна розглядати без урахування загальних тенденцій та подій, що відбувались навколо цього процесу в Лівобережній Україні. Друга половина ХІХ ст. стала переломною в розвитку вітчизняної економіки. У цьому контексті Слобожанщина в складі Російської імперії була перспективним промисловим і торговельним регіоном. Головним чинником, який сприяв організації системи вітчизняної комерційної освіти, був соціально-економічний. З одного боку, промисловий переворот, розвиток транспортної інфраструктури, розширення внутрішньої та зовнішньої торгівлі, товарно-грошових відносин, поява у зв'язку з цим нових спеціальностей вимагали збільшення кількості бухгалтерів, комівожерів, прикажчиків, товарознавців, комерційних кореспондентів, біржових маклерів, керівників управляючих, перекладачів, правознавців у галузі комерційного права тощо. В умовах розвитку промислово-торговельного капіталу постійно відчувався попит на комерційні кадри, який не можна було